

Luk

Chapter 10

Javanese Interlinear

Reference: Javanese Bible (SABDA)

- 1 Μετὰ δὲ ταῦτα, ἀνέδειξεν ὁ Κύριος «καὶ» ἐτέρους ἑβδομήκοντα
Sasampunipun lan- punika ngangkat kang- Gusti ugi sanès pitung-puluh
[G3326](#) [G1161](#) [G3778](#) [G0322](#) [G3588](#) [G2962](#) [G2532](#) [G2087](#) [G1440](#)
- «δύο», καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο «δύο» πρὸ
kalih lan ngutus piyambakipun-sedaya saben kalih kalih sakdèrèngipun
[G1417](#) [G2532](#) [G0649](#) [G0846](#) [G0303](#) [G1417](#) [G1417](#) [G4253](#)
- προσώπου αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν
pasuryan Panjenenganipun dhateng saben kutha lan panggenan ingkang badhe
[G4383](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3956](#) [G4172](#) [G2532](#) [G5117](#) [G3739](#) [G3195](#)
- αὐτὸς ἔρχεσθαι.
Panjenenganipun rawuh
[G0846](#) [G2064](#)

Sawise iku Gusti nuding wong pitung puluh maneh padha diutus ngloro-ngloro ndhisiki Panjenengane, menyang ing saben kutha lan panggonan kang bakal dirawuhi.

- 2 ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁ μὲν θειρισμὸς πολὺς; οἱ
ngandika lan- dhateng piyambakipun-sedaya Kang- pancen panen kathah kang-
[G3004](#) [G1161](#) [G4314](#) [G0846](#) [G3588](#) [G3303](#) [G2326](#) [G4183](#) [G3588](#)
- δὲ ἐργάται ὀλίγοι. δεήθητε οὖν τοῦ Κυρίου τοῦ θειρισμοῦ, ὅπως
nanging- juru-panen sekedhik nyuwuna dados kang- Gusti sang- panen supados
[G1161](#) [G2040](#) [G3641](#) [G1189](#) [G3767](#) [G3588](#) [G2962](#) [G3588](#) [G2326](#) [G3704](#)
- ἐργάτας ἐκβάλη εἰς τὸν θειρισμὸν αὐτοῦ.
juru-panen ngedalaken dhateng kang- panen Panjenenganipun
[G2040](#) [G1544](#) [G1519](#) [G3588](#) [G2326](#) [G0846](#)

Kabeh padha dipangandikani: "Panene pancen gedhe, nanging sing derep mung sathithik. Mulane padha nyenyuwuna marang kang Kagungan panen, supaya karsaa ngintunake wong-wong kang derep ing panenan.

- 3 ὑπάγετε; ἰδοὺ, ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ
Tindhaka lah ngutus panjenengan-sedaya kados cempening wonten-ing tengah
[G5217](#) [G3708](#) [G0649](#) [G4771](#) [G5613](#) [G0704](#) [G1722](#) [G3319](#)
- λύκων.
asu-ajag
[G3074](#)

Padha mangkata, lah kowe padha Dakutus kayadene cempe menyang ing satengahe asu ajag.

- 4 μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν, μὴ ὑποδήματα; καὶ
sampun mbeta kanthong-arta sampun kanthong sampun sandhal lan
[G3361](#) [G0941](#) [G0905](#) [G3361](#) [G4082](#) [G3361](#) [G5266](#) [G2532](#)
- μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε.
satunya-pun-boten wonten-ing kang- margi salam
[G3367](#) [G2596](#) [G3588](#) [G3598](#) [G0782](#)

Aja padha nggawa kanthong utawa cangklong tuwin trumph sarta sajrone ana ing dalan iku aja uluk salam karo sapa bae.

5 εἰς ἦν δ' ἄν εισέλθητε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε Εἰρήνην
dhateng pundi lan- mesthi lumebet griya rumiyin ngandikaa Tentrem
[G1519](#) [G3739](#) [G1161](#) [G0302](#) [G1525](#) [G3614](#) [G4412](#) [G3004](#) [G1515](#)

τῷ οἴκῳ τοῦτῳ.
dhateng-kang- griya punika
[G3588](#) [G3624](#) [G3778](#)

Manawa kowe lumebu ing sawijining omah, padha ngucapa mangkene dhisik: Tentrem rahayu mugi wontena ing dalem ngriki.

6 καὶ ἐὰν ἐκεῖ ἐστὶ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαήσεται ἐπ'
lan menawi wonten-mriku wonten putra tentrem tumepa tumrap
[G2532](#) [G1437](#) [G1563](#) [G1510](#) [G5207](#) [G1515](#) [G1879](#) [G1909](#)

αὐτὸν ἢ εἰρήνην ὑμῶν; εἰ δὲ μή, ἔφ'
piyambakipun kang- tentrem panjenengan-sedaya menawi lan- boten tumrap
[G0846](#) [G3588](#) [G1515](#) [G4771](#) [G1487](#) [G1161](#) [G1490](#) [G1909](#)

ὑμᾶς ἀνακάμψει.
panjenengan-sedaya wangsul
[G4771](#) [G0344](#)

Anadene manawa ing kono ana anaking tentrem rahayu, ulukmu salam bakal lestari ana ing kono. Manawa ora ana, ulukmu salam bakal bali marang kowe.

7 ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ
wonten-ing punika lan- kang- griya manggona dhahar lan ngunjuk kang-
[G1722](#) [G0846](#) [G1161](#) [G3588](#) [G3614](#) [G3306](#) [G2068](#) [G2532](#) [G4095](#) [G3588](#)

παρ' αὐτῶν; ἄξιός γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ
saking piyambakipun-sedaya pantes amargi kang- juru-panen sang- orahan
[G3844](#) [G0846](#) [G0514](#) [G1063](#) [G3588](#) [G2040](#) [G3588](#) [G3408](#)

αὐτοῦ. μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν.
panjenenganipun sampun pindhah saking griya dhateng griya
[G0846](#) [G3361](#) [G3327](#) [G1537](#) [G3614](#) [G1519](#) [G3614](#)

Kowe tetepa ana ing kono, mangana lan ngombea apa kang disuguhake marang kowe, amarga wong nyambut-gawe iku wis samesthine oleh pituwas. Aja ngolah-ngalih pamondhokmu.

8 καὶ εἰς ἦν ἄν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς,
lan dhateng pundi mesthi kutha lumebet lan nampeni panjenengan-sedaya
[G2532](#) [G1519](#) [G3739](#) [G0302](#) [G4172](#) [G1525](#) [G2532](#) [G1209](#) [G4771](#)

ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν.
dhahara kang- dipun-suguhaken panjenengan-sedaya
[G2068](#) [G3588](#) [G3908](#) [G4771](#)

Lan manawa kowe lumebu ing sawijining kutha sarta ditampani ana ing kono, mangana apa kang disuguhake marang kowe,

9 καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε
lan warasna kang- wonten-ing punika tiyang-sakit lan ngandikaa
[G2532](#) [G2323](#) [G3588](#) [G1722](#) [G0846](#) [G0772](#) [G2532](#) [G3004](#)

αὐτοῖς, ἢ ἡγγικεν ἔφ' ὑμᾶς ἢ βασιλεία τοῦ
piyambakipun-sedaya Sampun-cedhak tumrap panjenengan-sedaya kang- Kraton sang-
[G0846](#) [G1448](#) [G1909](#) [G4771](#) [G3588](#) [G0932](#) [G3588](#)

Θεοῦ.
Gusti-Allah
[G2316](#)

wong kang padha lara ing kono padha warasna, apamaneh wong-wong padha tuturana: Kratoning Allah wis nyedhaki kowe.

- 10 εἰς ἦν δ' ἄν πόλιν εἰσέλθητε, καὶ μὴ δέχωνται
dhateng pundi lan- mesthi kutha lumebet lan boten nampeni
[G1519](#) [G3739](#) [G1161](#) [G0302](#) [G4172](#) [G1525](#) [G2532](#) [G3361](#) [G1209](#)
- ὕμᾱς, ἐξεληθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς, εἶπατε,
panjenengan-sedaya medal dhateng kang- lurung punika ngandikaa
[G4771](#) [G1831](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4113](#) [G0846](#) [G3004](#)

Nanging manawa kowe lumebu ing sawijining kutha mangka kowe ora ditampeni, lungaa menyang ing dalan-dalan gedhe ing kutha iku sarta nguwuha mangkene:

- 11 Καὶ τὸν κοινορτὸν, τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως
Ugi kang- bledug kang- tumèmpèl kita saking kang- kutha
[G2532](#) [G3588](#) [G2868](#) [G3588](#) [G2853](#) [G1473](#) [G1537](#) [G3588](#) [G4172](#)
- ὕμῶν εἰς τοὺς πόδας, ἀπομασσόμεθα ὑμῖν; πλὴν
panjenengan-sedaya dhateng kang- sampeyan kita-kebakaken panjenengan-sedaya nanging
[G4771](#) [G1519](#) [G3588](#) [G4228](#) [G0631](#) [G4771](#) [G4133](#)
- τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.
punika mangertosa bilih sampun-cedhak kang- Kraton sang- Gusti-Allah
[G3778](#) [G1097](#) [G3754](#) [G1448](#) [G3588](#) [G0932](#) [G3588](#) [G2316](#)

Dalasan bleduging kuthamu kang tumempel ing sikilku dakketabake ana ing ngarepmu, nanging sumurupa: Kratoning Allah wis cedhak.

- 12 λέγω ὑμῖν, ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκεῖνῃ,
Kula-matur panjenengan-sedaya bilih Sodom wonten-ing kang- dinten punika
[G3004](#) [G4771](#) [G3754](#) [G4670](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2250](#) [G1565](#)
- ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκεῖνῃ.
langkung-gampil badhe tinimbang dhateng-kang- kutha punika
[G0414](#) [G1510](#) [G2228](#) [G3588](#) [G4172](#) [G1565](#)

Aku pitutur marang kowe: Ing dina iku Sodom bakal luwih entheng tanggungane katimbang karo kutha iku.”

- 13 Οὐαί σοι, Χοραζίν! οὐαί σοι, Βηθσαϊδά! ὅτι εἰ ἐν Τύρω
Bilai sliramu Khorazin bilai sliramu Bètsaida amargi menawi wonten-ing Tirus
[G3759](#) [G4771](#) [G5523](#) [G3759](#) [G4771](#) [G0966](#) [G3754](#) [G1487](#) [G1722](#) [G5184](#)
- καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις, αἱ γενόμεναι ἐν
lan Sidon dumados kang- mujizat kang- dumados wonten-ing
[G2532](#) [G4605](#) [G1096](#) [G3588](#) [G1411](#) [G3588](#) [G1096](#) [G1722](#)
- ὕμῖν, πάλαι ἄν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι, μετενόησαν.
panjenengan-sedaya rumiyin mesthi mawi karung lan awu lenggah mratobat
[G4771](#) [G3819](#) [G0302](#) [G1722](#) [G4526](#) [G2532](#) [G4700](#) [G2521](#) [G3340](#)

“Bilai kowe kutha Khorazim! Bilai kowe kutha Betsaida! Amarga saupama ing kutha Tirus lan ing kutha Sidon ana mukjijat-mukjijat kaya kang kalakon ana ing tengah-tengahmu, mesthi wis biyen-biyen anggone mratobat kalawan manganggo bagor lan linggih ing awu.

- 14 πλὴν Τύρω καὶ Σιδῶνι, ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει
nanging Tirus lan Sidon langkung-gampil badhe wonten-ing kang- pangadilan
[G4133](#) [G5184](#) [G2532](#) [G4605](#) [G0414](#) [G1510](#) [G1722](#) [G3588](#) [G2920](#)
- ἢ ὑμῖν.
tinimbang panjenengan-sedaya
[G2228](#) [G4771](#)

Nanging besuk ing dinane pangadilan tanggungane Tirus lan Sidon bakal luwih entheng katimbang karo kowe!

- 15 καὶ σύ, Καφαρναοῦμ, μὴ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ, ἕως τοῦ
lan sliramu Kapernaum punapa ngantos langit dipun-inggil ngantos kang-
[G2532](#) [G4771](#) [G2584](#) [G3361](#) [G2193](#) [G3772](#) [G5312](#) [G2193](#) [G3588](#)
ἄδου καταβήσῃ.
neraka dipun-andhap
[G0086](#) [G2597](#)

Apadene kowe kutha Kapernaum, apa kowe bakal kaluhurake nganti sundhul ing langit? Ora, kowe bakal ambles tumeka ing teleng palimengan.

- 16 Ὁ ἀκούων ὑμῶν, ἔμοῦ ἀκούει; καὶ ὁ ἀθετῶν
Kang- mirengaken panjenengan-sedaya Kula mirengaken lan kang- nolak
[G3588](#) [G0191](#) [G4771](#) [G1473](#) [G0191](#) [G2532](#) [G3588](#) [G0114](#)
ὑμᾶς, ἔμὲ ἀθετεῖ; ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν, ἀθετεῖ τὸν
panjenengan-sedaya Kula nolak kang- lan- Kula nolak nolak nolak kang-
[G4771](#) [G1473](#) [G0114](#) [G3588](#) [G1161](#) [G1473](#) [G0114](#) [G0114](#) [G3588](#)
ἀποστεῖλαντά με.
ngutus Kula
[G0649](#) [G1473](#)

Sing sapa ngrungokake kowe, iku ngrungokake Aku lan sing sapa nampik marang kowe, iku nampik marang Aku. Mangka kang nampik marang Aku, iku nampik marang Panjenengane kang ngutus Aku."

- 17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα <δύο> μετὰ χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε,
Wangsul lan- kang- pitung-puluh kalih kanthi kabingahan matur Gusti
[G5290](#) [G1161](#) [G3588](#) [G1440](#) [G1417](#) [G3326](#) [G5479](#) [G3004](#) [G2962](#)
καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν, ἐν τῷ ὀνόματί σου.
ugi kang- dhemit manut kita mawi kang- asma Panjenengan
[G2532](#) [G3588](#) [G1140](#) [G5293](#) [G1473](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3686](#) [G4771](#)

Kacarita sakabat pitung puluh mau padha bali kanthi bungah sarta padha munjuk: "Gusti, dalasan para dhemit sami nungkul dhateng kawula awit saking asma Paduka."

- 18 εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουσιν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν
ngandika lan- piyambakipun-sedaya Mirsani kang- Setan kados kilat
[G3004](#) [G1161](#) [G0846](#) [G2334](#) [G3588](#) [G4567](#) [G5613](#) [G0796](#)
ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα.
saking kang- langit dhawah
[G1537](#) [G3588](#) [G3772](#) [G4098](#)

Gusti Yesus banjur ngandika: "Aku ndeleng Iblis tiba saka ing langit kaya cumlereting kilat.

- 19 ἰδοὺ, δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω
lah maringi panjenengan-sedaya kang- pangwasa kangge- midak wonten-ing-ninggil
[G3708](#) [G1325](#) [G4771](#) [G3588](#) [G1849](#) [G3588](#) [G3961](#) [G1883](#)
ἄφρων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ
ula lan kalajengking lan tumrap sedaya kang- daya sang- mengsah lan
[G3789](#) [G2532](#) [G4651](#) [G2532](#) [G1909](#) [G3956](#) [G3588](#) [G1411](#) [G3588](#) [G2190](#) [G2532](#)
οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ.
boten-punapa panjenengan-sedaya boten boten cilaka
[G3762](#) [G4771](#) [G3756](#) [G3361](#) [G0091](#)

Lah kowe wis padha Dakparingi panguwasa ngidaki ula lan kalajengking, tuwin nahan kakuwataning mungsuh, satemah ora ana kang mbebayani tumrap kowe.

20 πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε, ὅτι τὰ πνεύματα
 nanging wonten-ing punika sampun bingah bilih kang- roh
[G4133](#) [G1722](#) [G3778](#) [G3361](#) [G5463](#) [G3754](#) [G3588](#) [G4151](#)

ὕμῶν ὑποτάσσεται; χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα
 panjenengan-sedayu manut bingaha lan- bilih kang- asma
[G4771](#) [G5293](#) [G5463](#) [G1161](#) [G3754](#) [G3588](#) [G3686](#)

ὕμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
 panjenengan-sedayu dipun-serat wonten-ing kang- langit
[G4771](#) [G1449](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3772](#)

Nanging sanadyan mangkono, aja padha mbungahi marga saka roh-roh padha nungkul marang kowe, nanging padha bungaha marga jenengmu wis katulisan ana ing swarga.”

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἠγαλλιάσατο [ἐν] τῷ Πνεύματι τῷ
 Wonten-ing punika kang- jam surak-bingah wonten-ing kang- Roh kang-
[G1722](#) [G0846](#) [G3588](#) [G5610](#) [G0021](#) [G1722](#) [G3588](#) [G4151](#) [G3588](#)

Ἄγιώ, καὶ εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, Πάτερ, Κύριε τοῦ οὐρανοῦ
 Suci lan ngandika Saos-sokur Panjenengan Rama Gusti sang- langit
[G0040](#) [G2532](#) [G3004](#) [G1843](#) [G4771](#) [G3962](#) [G2962](#) [G3588](#) [G3772](#)

καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυσας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ
 lan saking-kang- bumi bilih nyingidaken punika saking tiyang-wicaksana lan
[G2532](#) [G3588](#) [G1093](#) [G3754](#) [G0613](#) [G3778](#) [G0575](#) [G4680](#) [G2532](#)

συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις; ναί, ὁ Πατήρ, ὅτι οὕτως
 tiyang-pinter lan ngatingalaken punika lare-alit inggih kang- Rama amargi makaten
[G4908](#) [G2532](#) [G0601](#) [G0846](#) [G3516](#) [G3483](#) [G3588](#) [G3962](#) [G3754](#) [G3779](#)

εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου.
 kepareng dumados sakngajeng Panjenengan
[G2107](#) [G1096](#) [G1715](#) [G4771](#)

Ing nalika iku Gusti Yesus sukarena ing sajroning panggaliḥ banjur matur: “Dhuh, Rama, Gustinipun langit kaliyan bumi. Kawula ngunjukaken gending panuwun, dene prakawis punika sadaya Paduka damel wados tumrap para winasis, nanging Paduka lairaken dhateng lare alit. Inggih, Rama, Kawula saos panuwun wonten ing ngarsa Paduka, dene punika ingkang dados keparenging panggaliḥ Paduka.

22 πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ Πατρός μου, καὶ οὐδεὶς
 sedaya Kula dipun-ulungaken déning kang- Rama Kula lan boten-wonten
[G3956](#) [G1473](#) [G3860](#) [G5259](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1473](#) [G2532](#) [G3762](#)

γινώσκει τίς ἐστὶν ὁ Υἱὸς, εἰ μὴ ὁ Πατήρ; καὶ τίς
 mangertos sinten punika kang- Putra kajawi namung kang- Rama lan sinten
[G1097](#) [G5101](#) [G1510](#) [G3588](#) [G5207](#) [G1487](#) [G3361](#) [G3588](#) [G3962](#) [G2532](#) [G5101](#)

ἐστὶν ὁ Πατήρ, εἰ μὴ ὁ Υἱὸς, καὶ ᾧ ἐὰν
 punika kang- Rama kajawi namung kang- Putra lan dhateng-sinten menawi
[G1510](#) [G3588](#) [G3962](#) [G1487](#) [G3361](#) [G3588](#) [G5207](#) [G2532](#) [G3739](#) [G1437](#)

βούληται ὁ Υἱὸς ἀποκαλύψαι.
 kepengin kang- Putra ngatingalaken
[G1014](#) [G3588](#) [G5207](#) [G0601](#)

Samubarang kabeh wis kapasrahake marang Aku dening RamaKu lan ora ana wong kang sumurup sang putra iku sapa, kajaba Sang Rama, mangkono uga Sang Rama iku sapa, kajaba Sang Putra lan wong kang kawedharan dening Sang Putra, marga saka keparenging panggaliḥe.”

23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ' ἰδίαν, εἶπεν, Μακάριοι
 Lan minger dhateng kang- murid piyambakan piyambakan ngandika Rahayu
[G2532](#) [G4762](#) [G4314](#) [G3588](#) [G3101](#) [G2596](#) [G2398](#) [G3004](#) [G3107](#)

οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέπετε!
 kang- mripat kang- mirsani punapa mirsani
[G3588](#) [G3788](#) [G3588](#) [G0991](#) [G3739](#) [G0991](#)

Sawise mangkono Gusti Yesus banjur minger mirsani para sakabate sarta dipangandikani piyambak: "Begja mripat kang ndeleng apa kang padha kokdeleng."

24 λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς
 Kula-matur amargi panjenengan-sedaya bilih kathah nabi lan raja
[G3004](#) [G1063](#) [G4771](#) [G3754](#) [G4183](#) [G4396](#) [G2532](#) [G0935](#)

ἠθέλησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδαν; καὶ
 kepengin mirsani punapa panjenengan-sedaya mirsani lan boten mirsani lan
[G2309](#) [G3708](#) [G3739](#) [G4771](#) [G0991](#) [G2532](#) [G3756](#) [G3708](#) [G2532](#)

ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἤκουσαν.
 mireng punapa mireng lan boten mireng
[G0191](#) [G3739](#) [G0191](#) [G2532](#) [G3756](#) [G0191](#)

Amarga Aku pitutur marang kowe: Akeh nabi lan ratu kang kepengin nyumurupi kang padha kokdeleng, nanging ora kalakon, sarta kang kepengin ngrungokake apa kang kokrungokake, nanging ora bisa kalakon."

25 Καὶ ἰδοὺ, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτὸν, λέγων,
 Lan lah ahli-hukum satunggaling ngadeg nyobi Panjenenganipun matur
[G2532](#) [G3708](#) [G3544](#) [G5100](#) [G0450](#) [G1598](#) [G0846](#) [G3004](#)

Διδάσκαλε, τί ποιήσας, ζῶν αἰώνιον κληρονομίῳ;
 Guru punapa nindakaken gesang langgeng tampi-warisan
[G1320](#) [G5101](#) [G4160](#) [G2222](#) [G0166](#) [G2816](#)

Ing sawijining dina ana ahli Toret ngadeg sumedya nyoba marang Gusti Yesus, ature: "Guru, punapa ingkang kedah kula lampahi, amrih kula angsal gesang langgeng?"

26 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἐν τῷ νόμῳ τί
 kang- lan- ngandika dhateng piyambakipun Wonten-ing kang- hukum punapa
[G3588](#) [G1161](#) [G3004](#) [G4314](#) [G0846](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3551](#) [G5101](#)

γέγραπται? πῶς ἀναγινώσκεις;
 kaserat kados-pundi maos
[G1125](#) [G4459](#) [G0314](#)

Paring wangsulane Gusti Yesus: "Kang katulisan ing Toret kapriye? Apa kang kokwaca ing kono?"

27 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν, Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ
 kang- lan- mangsuli matur Tresnaa Gusti kang- Gusti-Allah sliramu saking
[G3588](#) [G1161](#) [G0611](#) [G3004](#) [G0025](#) [G2962](#) [G3588](#) [G2316](#) [G4771](#) [G1537](#)

ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου, καὶ ἐν
 sedaya kang- manah sliramu lan kanthi sedaya kang- jiwa sliramu lan kanthi
[G3650](#) [G3588](#) [G2588](#) [G4771](#) [G2532](#) [G1722](#) [G3650](#) [G3588](#) [G5590](#) [G4771](#) [G2532](#) [G1722](#)

ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου; καὶ
 sedaya kang- kakiyatan sliramu lan kanthi sedaya kang- pikiran sliramu lan
[G3650](#) [G3588](#) [G2479](#) [G4771](#) [G2532](#) [G1722](#) [G3650](#) [G3588](#) [G1271](#) [G4771](#) [G2532](#)

τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
 kang- tangga sliramu kados sliramu-piyambak
[G3588](#) [G4139](#) [G4771](#) [G5613](#) [G4572](#)

Atur wangsulane wong iku: “Kowe tresnaa marang Pangeran, Allahmu, kalawan gumolonging nyawamu sarta kalawan sakabehing kakuwatanmu apadene kalawan gumolonging budimu. Lan marang sapepadhamu dikaya marang awakmu dhewe.”

28 εἶπεν δὲ αὐτῷ, Ὁρθῶς ἀπεκρίθης. τοῦτο ποίει, καὶ ζήση.
 ngandika lan- piyambakipun Leres mangsuli punika tindakna lan gesang
[G3004](#) [G1161](#) [G0846](#) [G3723](#) [G0611](#) [G3778](#) [G4160](#) [G2532](#) [G2198](#)

Pangandikane Gusti Yesus marang wong mau: “Wangsulanmu iku bener; iku lakonana, temah kowe bakal urip.”

29 ὁ δὲ θέλων δικαιοῦσαι ἑαυτὸν, εἶπεν πρὸς τὸν
 kang- lan- kepengin mbeneraken piyambakipun-piyambak matur dhateng kang-
[G3588](#) [G1161](#) [G2309](#) [G1344](#) [G1438](#) [G3004](#) [G4314](#) [G3588](#)
 Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστὶν μου πλησίον?
 Yésus Lan sinten punika kula tangga
[G2424](#) [G2532](#) [G5101](#) [G1510](#) [G1473](#) [G4139](#)

Nanging sarehne wong mau arep mbenerake awake dhewe, mulane banjur matur marang Gusti Yesus: “Lajeng ingkang dados sesami kula punika sinten?”

30 ὑπολαβὼν, <δὲ> ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ
 mangsuli lan- kang- Yésus ngandika Manungsa satunggaling mudhun saking
[G5274](#) [G1161](#) [G3588](#) [G2424](#) [G3004](#) [G0444](#) [G5100](#) [G2597](#) [G0575](#)
 Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχῶ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες
 Yerusalèm dhateng Yèrikho lan begal dhawah ingkang ugi nyopot
[G2419](#) [G1519](#) [G2410](#) [G2532](#) [G3027](#) [G4045](#) [G3739](#) [G2532](#) [G1562](#)
 αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες, ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ.
 piyambakipun lan gebug maringi kesah nilar setengah-pejah
[G0846](#) [G2532](#) [G4127](#) [G2007](#) [G0565](#) [G0863](#) [G2253](#)

Paring wangsulane Gusti Yesus: “Ana wong lumaku mudhun saka ing kutha Yerusalem menyang ing kutha Yerikho; iku tumiba ing tanganing begal, banjur ora mung diblejedi bae, nanging nganggo dipilara nganti setengah mati, nuli ditinggal.

31 κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεὺς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ
 saking kebetulan lan- imam satunggaling mudhun wonten-ing kang- margi
[G2596](#) [G4795](#) [G1161](#) [G2409](#) [G5100](#) [G2597](#) [G1722](#) [G3588](#) [G3598](#)
 ἐκείνη, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν;
 punika lan mirsani piyambakipun langkung-saking-kosok-bali
[G1565](#) [G2532](#) [G3708](#) [G0846](#) [G0492](#)

Kapinujon ana imam kang liwat ing kono. Bareng weruh wong mau, terus lumaku bae, metu ing sabrange dalan.

32 ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης [γενόμενος] κατὰ τὸν τόπον,
 kados-makaten-ugi lan- ugi tiyang-Lèwi dumados wonten-ing kang- panggenan
[G3668](#) [G1161](#) [G2532](#) [G3019](#) [G1096](#) [G2596](#) [G3588](#) [G5117](#)
 ἐλθὼν καὶ ἰδὼν, ἀντιπαρῆλθεν.
 rawuh lan mirsani langkung-saking-kosok-bali
[G2064](#) [G2532](#) [G3708](#) [G0492](#)

Mangkono uga wong Lewi, kang satekane ing kono lan weruh wong mau iya mung liwat bae, metu ing sabrange dalan.

33 Σαμαρίτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ' αὐτὸν, καὶ
 tiyang-Samaria nanging- satunggaling tindak ἦλθεν rawuh cedhak piyambakipun lan
[G4541](#) [G1161](#) [G5100](#) [G3593](#) [G2064](#) [G2596](#) [G0846](#) [G2532](#)

ιδῶν ἐσπλαγχνίσθη,
 mirsani trenyuh
[G3708](#) [G4697](#)

| Tumuli ana wong Samaria, kang lelungan uga liwat ing kono. Bareng weruh wong mau, trenyuh atine marga saka welase.

34 καὶ προσελθὼν, κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ
 lan nyedhaki mbebat kang- tatu panjenenganipun nyiram lenga lan
[G2532](#) [G4334](#) [G2611](#) [G3588](#) [G5134](#) [G0846](#) [G2022](#) [G1637](#) [G2532](#)

οἶνον; ἐπιβιάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον
 anggur numpangaken lan- piyambakipun wonten-ing kang- piyambakipun-piyambak
[G3631](#) [G1913](#) [G1161](#) [G0846](#) [G1909](#) [G3588](#) [G2398](#)

κτῆνος, ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ.
 kewan bekta piyambakipun dhateng panginepan lan ngupakara piyambakipun
[G2934](#) [G0071](#) [G0846](#) [G1519](#) [G3829](#) [G2532](#) [G1959](#) [G0846](#)

| Wong mau banjur diparani, tatu-tatune diperban, sawise mangkono nuli dikopoh lenga lan anggur, banjur ditunggangake ing kuldine digawa menyang ing panginepan sarta dirukti.

35 καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον, ἐκβαλὼν «δύο δηνάρια», ἔδωκεν τῷ
 lan wonten-ing kang- énjing ngedalaken kalih dinar maringi dhateng-kang-
[G2532](#) [G1909](#) [G3588](#) [G0839](#) [G1544](#) [G1417](#) [G1220](#) [G1325](#) [G3588](#)

πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὃ τι ἂν
 juru-panginepan lan ngandika Rawatna piyambakipun lan punapa punapa mesthi
[G3830](#) [G2532](#) [G3004](#) [G1959](#) [G0846](#) [G2532](#) [G3739](#) [G5100](#) [G0302](#)

προσδαπανήσης, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί, με ἀποδώσω σοι.
 nragat-langkung kula wonten-ing kang- wangsul Kula mbayar sliramu
[G4325](#) [G1473](#) [G1722](#) [G3588](#) [G1880](#) [G1473](#) [G0591](#) [G4771](#)

| Esuke kang duwe panginepan diwenehi dhuwit rong dinar, sarta diweling: Tiyang punika kula aturi mulasara, bab wragadipun, langkungipun saking samanten, kula ingkang badhe nglintoni, benjing manawi kula wangsul.

36 τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι, τοῦ
 sinten saking-punika kang- tiga tangga ngira sliramu dados dhateng-kang-
[G5101](#) [G3778](#) [G3588](#) [G5140](#) [G4139](#) [G1380](#) [G4771](#) [G1096](#) [G3588](#)

ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστὰς?
 dhawah dhateng kang- begal
[G1706](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3027](#)

| Lah manut panemumu, wong telu iku sing endi sing dadi pepadhane wong sing dibegal mau?"

37 ὁ δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ.
 kang- lan- matur Kang- nindakaken kang- kawelasan dhateng piyambakipun
[G3588](#) [G1161](#) [G3004](#) [G3588](#) [G4160](#) [G3588](#) [G1656](#) [G3326](#) [G0846](#)

εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου καὶ σὺ ποίει
 ngandika lan- piyambakipun kang- Yésus Tindhaka lan sliramu tindakna
[G3004](#) [G1161](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2424](#) [G4198](#) [G2532](#) [G4771](#) [G4160](#)

ὁμοίως,
 kados-makaten-ugi
[G3668](#)

Atur wangsulane: "Inggih tiyang ingkang nandukaken kawelasan dhateng piyambakipun punika."
Pangandikanae Gusti Yesus: "Wis mundura, lan nglakonana mangkono uga!"

- 38 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτοῦς, αὐτὸς εἰσηλθεν
Wonten-ing lan- kang- tindak piyambakipun-sedaya Panjenenganipun lumebet
[G1722](#) [G1161](#) [G3588](#) [G4198](#) [G0846](#) [G0846](#) [G1525](#)
- εἰς κώμην τινά; γυνή δέ τις ὀνόματι Μάρθα, ὑπεδέξατο
dhateng désa satunggaling wanita nanging- satunggaling asma Marta nampeni
[G1519](#) [G2968](#) [G5100](#) [G1135](#) [G1161](#) [G5100](#) [G3686](#) [G3136](#) [G5264](#)
- αὐτὸν Πεῖς τὴν οἰκίαν.
Panjenenganipun dhateng kang- griya
[G0846](#) [G1519](#) [G3588](#) [G3614](#)

Kacarita anggone padha lumaku ndherekake Gusti Yesus tekan ing sawijining desa. Ana ing kono Panjenengane ditampani dening wong wadon kang aran Marta ana ing omahe.

- 39 καὶ τῆδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαριάμ, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα
lan punika wonten sadhèrèk dipun-sebat Maryam ingkang ugi lenggah
[G2532](#) [G3592](#) [G1510](#) [G0079](#) [G2564](#) [G3137](#) [G3739](#) [G2532](#) [G3869](#)
- πρὸς τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου, ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ.
cedhak kang- sampeyan sang- Gusti mirengaken kang- pangandikan Panjenenganipun
[G4314](#) [G3588](#) [G4228](#) [G3588](#) [G2962](#) [G0191](#) [G3588](#) [G3056](#) [G0846](#)

Wong iku duwe sadulur wadon jenenge Maryam, iku linggih cedhak ing sampeyane Gusti lan tansah ngrungokake pangandikane,

- 40 ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν; ἐπιστᾶσα δὲ, εἶπεν,
kang- lan- Marta repot bab kathah ngladosi nyedhak lan- matur
[G3588](#) [G1161](#) [G3136](#) [G4049](#) [G4012](#) [G4183](#) [G1248](#) [G2186](#) [G1161](#) [G3004](#)
- Κύριε, οὐ μέλει σοι, ὅτι ἡ ἀδελφὴ μου μόνην με
Gusti boten nggatosaken Panjenengan bilih kang- sadhèrèk kula piyambakan kula
[G2962](#) [G3756](#) [G3199](#) [G4771](#) [G3754](#) [G3588](#) [G0079](#) [G1473](#) [G3441](#) [G1473](#)
- κατέλειπεν διακονεῖν? εἶπε οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται!
nilar ngladosi ngandikaa dados piyambakipun supados kula mbiyantu
[G2641](#) [G1247](#) [G3004](#) [G3767](#) [G0846](#) [G2443](#) [G1473](#) [G4878](#)

dene Marta ribut banget anggone leladi, mulane banjur marek sarta munjuk: "Gusti, punapa Paduka boten nggalih, bilih sadherek kawula metelaken kawula lelados piyambak? Mila mug i Paduka dhawuhi ngrencangi kawula."

- 41 ἀποκριθεὶς δὲ, εἶπεν αὐτῇ ὁ Κύριος, Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾷς
mangsuli lan- ngandika piyambakipun kang- Gusti Marta Marta kuwatos
[G0611](#) [G1161](#) [G3004](#) [G0846](#) [G3588](#) [G2962](#) [G3136](#) [G3136](#) [G3309](#)
- καὶ θορυβάζει περὶ πολλά;
lan repot bab kathah
[G2532](#) [G2350](#) [G4012](#) [G4183](#)

Nanging Gusti mangsuli, pangandikane: "Marta, Marta, kowe iku nyumelangake lan nggrantesake prakara akeh,

- 42 ὀλίγων δέ ἐστιν χρεία; ἢ ἑνός Μαριάμ γὰρ τὴν ἀγαθὴν
sekedhik nanging- punika perlu utawi setunggal Maryam amargi kang- sae
[G3641](#) [G1161](#) [G1510](#) [G5532](#) [G2228](#) [G1520](#) [G3137](#) [G1063](#) [G3588](#) [G0018](#)
- μερίδα ἐξελέξατο, ἦτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται αὐτῆς.
bagian milih ingkang boten dipun-pundhut panjenenganipun
[G3310](#) [G1586](#) [G3748](#) [G3756](#) [G0851](#) [G0846](#)

| mangka kang prelu iku mung siji: Maryam wis milih panduman kang becik dhewe, kang ora bakal kajupuk saka ing dheweke.”